Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 11. februārī [1]

Lieta C-39/20

Staatssecretaris van Financiën
pret
Jumbocarry Trading GmbH

(*Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Muitas parādu paziņošanas termiņš – Paziņošanas termiņa apturēšana – Muitas parāda noilgums – Apturēšanas iemeslus noteicošās tiesību normas piemērošana laikā – Tiesiskās drošības princips – Tiesiskās paļāvības princips

1. 1992. gadā Kopienas likumdevējs nolēma apvienot vienā dokumentā līdz tam izkliedētos muitas tiesību noteikumus. Rezultātā tika izstrādāta Regula (EEK) Nr. 2913/92, ar kuru izveidoja "Kopienas Muitas kodeksu" (turpmāk tekstā – "KMK") [2].

2. Pēc tam šajā KMK tika izdarīti grozījumi līdz brīdim, kad tas tika atcelts ar Regulu (ES) Nr. 952/2013 [3], ar ko izveidoja "Savienības Muitas kodeksu" (turpmāk tekstā – "SMK").

3. Saskaņā ar SMK 288. pantu dažas no tā normām ir piemērojamas no 2013. gada 30. oktobra, savukārt citas – tikai no 2016. gada 1. maija [4]. Šo pēdējo vidū ir arī SMK 103. un 124. pants – attiecīgi par paziņošanas par muitas parādu termiņa apturēšanu un šā parāda dzēšanu.

4. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) ir iesniegusi Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļu un b) apakšpunktu un 124. panta 1. punkta ievaddaļu un a) apakšpunktu.

5. Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai kāda SMK norma var apturēt muitas parāda noilguma termiņu, kamēr šis termiņš vēl nav beidzies, līdz ar ko tiktu attālināta diena – pārsniedzot KMK paredzētā parāda noilguma termiņu –, kurā muitas iestādes var šo parādu paziņot (un piedzīt).

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Padomes Regula (1992. gada 12. oktobris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV 1992, L 302, 1. lpp.).

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV 2013, L 269, 1. lpp.; labojums – OV 2013, L 287, 90. lpp.).

4 Saskaņā ar tā 287. pantu SMK stājās spēkā 2013. gada 30. oktobrī, proti, divdesmitajā dienā pēc tam, kad tas publicēts 2013. gada 10. oktobra *Oficiālajā Vēstnesī*. 288. pantā ir konkretizēts, kuri panti ir piemērojami no 2013. gada 30. oktobra un kuri – no 2016. gada 1. maija.

I. Savienības tiesības

A. Kopienas Muitas kodekss (KMK)

6. Kodeksa 221. panta 1., 3. un 4. punktā ir paredzēts:

"1. Muitas nodokļa [parāda] summu, tiklīdz tā iegrāmatota, dara zināmu parādniekam saskaņā ar attiecīgajām procedūrām.

[..]

3. Paziņojumu debitoram nesniedz pēc tam, kad beidzies trīs gadu laika posms pēc dienas, kurā radies muitas parāds. Šo termiņu var pārtraukt [apturēt] uz pārsūdzības procesa laiku, sākot no brīža, kad ir iesniegta pārsūdzība 243. panta nozīmē.

4. Ja muitas parāds ir tādas darbības iznākums, par kuru tajā laikā, kad tā izdarīta, būtu paredzēta krimināltiesiskā atbildība, summu atbilstīgi spēkā esošajos noteikumos izklāstītajiem nosacījumiem var paziņot debitoram pēc tam, kad beidzies 3. punktā minētais trīs gadu laika posms."

B. Savienības Muitas kodekss (SMK)

7. Kodeksa 22. panta 6. punktā ir noteikts:

"6. Pirms tāda lēmuma pieņemšanas, kas nelabvēlīgi ietekmētu pieteikuma iesniedzēju, muitas dienesti pieteikuma iesniedzējam dara zināmu pamatojumu, kādēļ tie ir paredzējuši pieņemt šo lēmumu, kā arī dod viņam iespēju noteiktā laikposmā no dienas, kurā viņš saņēmis minēto paziņojumu vai kad uzskata, ka viņš to ir saņēmis, izteikt savu viedokli. Pēc šā laikposma beigām pieteikuma iesniedzējam piemērotā veidā paziņo par lēmumu."

8. Tā 29. pantā ir noteikts.

"Izņemot gadījumus, kad muitas dienests darbojas kā tiesu iestāde, 22. panta 4., 5., 6. un 7. punktu, 23. panta 3. punktu un 26., 27. un 28. pantu piemēro arī muitas dienestu lēmumiem, kas pieņemti bez attiecīgās personas iepriekšēja pieteikuma."

9. Tā 103. panta 1. punktā un 3. punkta ievaddaļā un b) apakšpunktā ir noteikts:

"1. Muitas parādu parādniekam nepaziņo, ja ir pagājuši trīs gadi kopš muitas parāda rašanās dienas.

3. Panta 1. un 2. punktā noteiktos laikposmus aptur, ja:

[..]

b) muitas dienesti saskaņā ar 22. panta 6. punktu parādniekam paziņoja par iemesliem, kādēļ tie plāno paziņot par muitas parādu; šādu apturēšanu piemēro no paziņojuma izdošanas dienas līdz tā termiņa beigām, kurā parādniekam tiek dota iespēja paust savu viedokli."

10. Saskaņā ar 124. panta 1. punkta ievaddaļu un a) apakšpunktu:

"1. Neskarot spēkā esošos noteikumus muitas parādam atbilstīgās ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļa summas neatgūšanai tiesā konstatētas parādnieka maksātnespējas gadījumā, ievedmuitas vai izvedmuitas parāds tiek dzēsts jebkurā no šādiem veidiem:

a) gadījumā, ja parādniekam vairs nevar paziņot par muitas parādu saskaņā ar 103. pantu;".

11. Tā 288. pantā ir noteikts:

"1. Regulas 2., 7., 8., 10., 11, 17., 20., 21., 24., 25., 31., 32., 36., 37., 40., 41., 50., 52., 54., 58., 62., 63., 65., 66., 68., 75., 76., 88., 99., 100., 106., 107., 115., 122., 123., 126., 131., 132., 138., 142., 143., 151., 152., 156., 157., 160., 161., 164., 165., 168., 169., 175., 176., 178., 180., 181., 183., 184., 186., 187., 193., 196., 200., 206., 207., 209., 212., 213., 216., 217., 221., 222., 224., 225., 231., 232., 235., 236., 239., 253., 265., 266., 268., 273., 276., 279., 280., 281., 283., 284., 285. un 286. pantu piemēro no 2013. gada 30. oktobra.

2. Pantus, izņemot tos, kas minēti 1. punktā, piemēro no 2016. gada 1. maija."

C. Deleģētā regula (ES) 2015/2446[5]

12. Tās 8. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Laikposms, kurā pieteikuma iesniedzējs var paust savu viedokli pirms tāda lēmuma pieņemšanas, kas to ietekmētu nelabvēlīgi, ir 30 dienas."

II. Faktiskie apstākļi, lieta un prejudiciālie jautājumi

13. *Jumbocarry Trading GmbH* (turpmāk tekstā – "*Jumbocarry*") ir komercsabiedrība ar juridisko adresi Vācijā. 2013. gada 4. jūlijā tā iesniedza Nīderlandē deklarācijas par viena porcelāna izstrādājumu sūtījuma laišanu brīvā apgrozībā. Par izstrādājumu izcelsmes vietu tā deklarācijās norādīja Bangladešu, tāpēc tai tika piemērots preferenciālais muitas tarifs ar 0 % likmi.

14. 2016. gada 1. jūnijā, uzskatot, ka preču izcelsmes sertifikāts ir viltots, *Inspecteur van de Belastingdienst* (nodokļu administrācijas inspektors, Nīderlande; turpmāk tekstā – "inspektors") rakstveidā paziņoja *Jumbocarry* par savu nodomu *a posteriori* piedzīt muitas nodokļus, piemērojot standarta likmi 12 % apmērā. Tajā pašā vēstulē komercsabiedrībai tika dota iespēja 30 dienu termiņā paust savu viedokli.

15. 2016. gada 18. jūlijā nodokļu administrācija paziņoja *Jumbocarry* prasību samaksāt muitas parādu.

16. *Jumbocarry* apstrīdēja šo lēmumu *rechtbank Noord-Holland* (Ziemeļholandes tiesa, Nīderlande), kas apmierināja komercsabiedrības prasību un nosprieda, ka muitas parādam ir iestājies noilgums, jo ir pagājuši trīs gadi kopš tā rašanās brīža (2013. gada 4. jūlijs).

17. Inspektors pārsūdzēja pirmās instances tiesas spriedumu *gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa, Nīderlande), kas ar 2018. gada 27. februāra spriedumu šo apelācijas sūdzību noraidīja.

5 Komisijas Deleģētā regula (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV 2015, L 343, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Deleģētā regula 2015/2446").

18. *Staatssecretaris van Financiën* (valsts sekretārs finanšu lietās, Nīderlande) iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), kura, šauboties par dažu SMK normu piemērojamību laikā, uzdod Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, 103. panta 3. punkta ievaddaļa un b) apakšpunkts un 124. panta 1. punkta ievaddaļa un a) apakšpunkts ir piemērojami muitas parādam, kas bija radies līdz 2016. gada 1. maijam un kam līdz šim datumam vēl nebija iestājies noilgums?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības principi nepieļauj šo piemērošanu?"

III. Tiesvedība Tiesā

19. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika reģistrēts 2020. gada 27. janvārī.

20. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Jumbocarry*, Nīderlandes valdība, Komisija, Padome un Parlaments.

21. Tiesa nosūtīja prejudiciālās tiesvedības pusēm un personām, kas iestājušās šajā tiesvedībā, rakstveida jautājumus [6] par:

– to, kāda ietekme uz šo lietu iespējami ir atziņām, kas gūtas no Tiesas 2017. gada 5. decembra sprieduma M.A.S. un M.B., it īpaši no tā 42. punkta [7];

– to, vai strīdīgais muitas parāds ir kvalificējams par tādu, kas radies tādas darbības rezultātā, par kuru laikā, kad tā veikta, varēja ierosināt krimināllietu, ar atsauci uz 2017. gada 19. oktobra spriedumu A [8] (54.–62. punkts);

– to, vai SMK 22. panta 6. punktā saistībā ar SMK 29. pantu paredzētais paziņojums ir analoģisks tam, kas paredzēts KMK 221. panta 3. punktā, kas pārtrauc triju gadu noilguma termiņu saskaņā ar 2019. gada 10. jūlija spriedumu *CEVA Freight Holland* [9] (43., 45., 46. un 48. punkts).

IV. Analīze

A. Ievada precizējumi

22. Pirms sāku atbildēt uz *Hoge Raad der Nederlanden* vaicāto, sniegšu dažus precizējumus par jautājumiem, ko Tiesa uzdeva prejudiciālās tiesvedības pusēm un personām, kas iestājušās šajā tiesvedībā.

6 Atbildēja Nīderlandes valdība, Komisija, Padome un Parlaments (tomēr to neizdarīja *Jumbocarry*).

7 Lieta C-42/17, EU:C:2017:936; turpmāk tekstā – "spriedums *Taricco II*". Ciktāl minētā sprieduma 42. punktā ir konkrēta norāde uz "spriedumu *Taricco*, 57. punkts, un [attiecīgajā] punktā minēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru", Tiesas jautājums netieši ir attiecināms arī uz 2015. gada 8. septembra sprieduma *Taricco* u.c. (C-105/14, EU:C:2015:555; turpmāk tekstā – "spriedums *Taricco I*") ietekmi uz šo lietu.

8 C-522/16, EU:C:2017:778; turpmāk tekstā – "spriedums A".

9 C-249/18, EU:C:2019:587; turpmāk tekstā – "spriedums *CEVA*".

23. Šajos Tiesas jautājumos netiek apšaubīti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstītie fakti [10]. Gluži pretēji, tos atzīstot par konstatētiem, iesniedzējtiesai var piedāvāt tādu Savienības tiesību perspektīvu, kas ne gluži atbilst tās skatpunktam.

24. Nekas neliedz Tiesai sniegt valsts tiesai norādījumus, balstoties uz tai iesniegtajiem lietas materiāliem un apsvērumiem, par minētajā lūgumā neaplūkotiem aspektiem, ja Tiesa to uzskata par nozīmīgu, lai pilnveidotu savu sadarbību ar iesniedzējtiesu.

1. Muitas parādu izraisošās darbības kvalificējamība un tās ietekme uz noilguma termiņu

25. Saskaņā ar KMK 221. panta 4. punktu, "ja muitas parāds ir tādas darbības iznākums, par kuru tajā laikā, kad tā izdarīta, būtu paredzēta krimināltatbildība, summu atbilstīgi spēkā esošajos noteikumos izklāstītajiem nosacījumiem var paziņot debitoram pēc tam, kad beidzies [..] trīs gadu laika posms [kopš parāda rašanās]".

26. Lai gan šajā KMK noteikumā vai citos tā paša 221. panta punktos nav izmantots termins "noilgums", Tiesa ir atzinusi, ka tajos minētais triju gadu termiņš patiesībā ir muitas parāda noilguma termiņš [11].

27. Proti, "saskaņā ar pastāvīgo judikatūru [KMK] 221. panta 3. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts *ierobežojošs noteikums*, saskaņā ar kuru paziņojumu par importa vai eksporta nodokļa maksāšanas pienākumu nevar vairs izsniegt pēc trīs gadu termiņa beigām, skaitot no muitas parāda rašanās dienas" [12].

28. Tad saskaņā ar minēto KMK 221. panta 4. punktu šajā kodeksā noteiktais muitas parāda *noilguma termiņš* neaprobežojās ar trim gadiem, ja parāds "ir tādas darbības iznākums, par kuru [..] būtu paredzēta krimināltatbildība".

29. Šādi nosprieda Tiesa lietā, kur uz nepatiesu informāciju balstītas muitas deklarācijas iesniegšanas rezultātā preces pretlikumīgi bija laistas brīvā apgrozībā [13].

30. Tiesas ieskatā, lai arī laišana brīvā apgrozībā ir viens no KMK 201. pantā uzskaitītajiem ievedmuitas parāda rašanās iemesliem, "šis apstāklis nevar nozīmēt, ka šāds parāds nav tādu darbību kā pamatlietā "iznākums" Muitas kodeksa 221. panta 4. punkta izpratnē" [14].

31. Līdz ar to KMK 221. panta 3. punktā paredzētais termiņš varēja pārsniegt trīs gadus, ja muitas parāda pamatā esošie fakti ir tādi, par kuriem var tikt sākta kriminālvajāšana [15].

10 Kā Tiesa ir atgādinājusi 2020. gada 2. aprīļa sprieduma *Coty Germany* (C-567/18, EU:C:2020:267) 22. punktā, "tā kā vienīgi iesniedzējtiesa ir kompetenta konstatēt un izvērtēt tajā izskatāmās lietas faktus, principā Tiesas analīzei jāaprobežojas ar elementiem, ko iesniedzējtiesa iesniegusi tās vērtēšanai, un tai jāņem vērā situācija, kuru valsts tiesa uzskata par [konstatētu]".

11 Patiesībā tas paredz, kad "attiecībā uz prasību par muitas parāda piedziņu [..] ir iestājies noilgums, kas nozīmē paša parāda noilgumu", saskaņā ar 2006. gada 23. februāra spriedumu *Molenbergnatie* (C-201/04, EU:C:2006:136; turpmāk tekstā – "spriedums *Molenbergnatie*"), 42. punkts.

12 Spriedumi, 2010. gada 17. jūnijs, *Agra* (C-75/09, EU:C:2010:352), 30. punkts, kur ir citēts spriedums *Molenbergnatie*, 39. punkts; un 2009. gada 16. jūlijs, *Snauwaert* u.c. (C-124/08 un C-125/08, EU:C:2009:469), 28. punkts. Mans izcēlums.

13 Spriedums A. Minētajā lietā kāda sabiedrība ar juridisko adresi Vācijā iesniedza vairākas deklarācijas par Brazīlijas un Argentīnas izcelsmes preču laišanu brīvā apgrozībā Nīderlandē. Nīderlandes muitas iestādes to interpretēja tādējādi, ka vairāki tirgus dalībnieki bija izveidojuši darījumu shēmu, ar kuru "[..] produktu, kuri tika nopirkti no neatkarīgiem Dienvidamerikas piegādātājiem, sākotnējā cena tika mākslīgi paaugstināta, tādējādi attiecīgo produktu *CIF* importa cena bija augstāka par sliekšņa cenu, lai izvairītos no [regulās] paredzēto papildu nodokļu maksāšanas" (24. punkts). Tiesa uzskatīja, ka, "ciktāl nepatiesas informācijas sniegšanas fakts ir pamatā tam, ka pilnībā vai daļēji netika iekasēti šādi papildu nodokļi, ir jāuzskata, ka šāds muitas parāds ir šādas informācijas sniegšanas "iznākums" Muitas kodeksa 221. panta 4. punkta izpratnē" (57. punkts).

14 Turpat, 58. punkts.

15 Turpat, 61. punkts.

32. Tas pats noteikums ar nelielām atšķirībām ir atrodams SMK 103. panta 2. punktā [16]. Saskaņā ar to, ja muitas parāds rodas tādas darbības rezultātā, par kuru var ierosināt krimināllietu, termiņu var pagarināt līdz laikposmam, kas ir vismaz pieci gadi, bet ne vairāk kā 10 gadi.

33. Iesniedzējtiesa, ciktāl tās procesuālie noteikumi to atļauj [17], varētu noskaidrot, vai šajā lietā situācija ir analoga tai, kas skatīta spriedumā A.

34. Viss šķiet uz to norādām, jo no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka paziņojumā, kas *Jumbocarry* tika nosūtīts 2016. gada 1. jūnijā, inspektors pauda šaubas par deklarēto preču patieso izcelsmi un apgalvoja, ka izcelsmes sertifikāts ir *viltots* [18].

35. Ja iesniedzējtiesa pierāda, ka darbība, no kuras radās *Jumbocarry* muitas parāds, bija tāda, par kuru būtu paredzēta krimināltiesiskā atbildība, šis parāds, kas bija radies 2013. gada 4. jūlijā, nebūtu ticis dzēsts noilguma dēļ nedz 2016. gada 1. jūnijā (inspektora paziņojuma dienā), nedz 2016. gada 18. jūlijā (samaksas pieprasījuma dienā).

36. Šajos apstākļos nebūtu nepieciešams analizēt to darbību ietekmi, kuras saskaņā ar KMK vai SMK 2016. gadā apturēja muitas parāda triju gadu noilguma termiņu. Proti, šis triju gadu termiņš, kā jau teicu, šajā lietā nebūtu piemērojams.

2. KMK paredzētais paziņojums parādniekam

37. Saskaņā ar KMK 221. panta 1. un 3. punktā noteikto muitas nodokļa summas, ko muitas dienesti aprēķinājuši, tiklīdz to rīcībā ir nepieciešamie dati [19], paziņošana parādniekam ir jāveic saskaņā ar "attiecīgajām procedūrām" un ne vēlāk kā triju gadu termiņā pēc minētā parāda rašanās.

38. Tiesa par šo "paziņošanu" ir jau izteikusies, jautājumā par tās formu un saturu norādot, ka "[..] valsts kompetentajām iestādēm ir jānodrošina paziņošana, kas muitas nodokļa parādniekam ļauj precīzi apzināties savas tiesības" [20]. Savukārt nebija būtiski, lai tiktu ievērotas īpašas procesuālās normas [21].

39. Runājot par šīs paziņošanas sekām, Tiesa ir atzinusi, ka brīdī, kad "parādniekam [tiek] paziņots par parāda apmēru, [tad] saskaņā ar [KMK] 221. panta 3. punktu tiek *pārtraukts* noilguma termiņš", ar kura izbeigšanos muitas parāds tiek dzēsts [22].

16 SMK 103. panta 2. punkts: "Ja muitas parāds ir radies tādas darbības rezultātā, par kuru laikā, kad tā veikta, varēja ierosināt krimināllietu, 1. punktā noteikto trīs gadu termiņu saskaņā ar valsts tiesību aktiem pagarina līdz laikposmam, kas ir vismaz pieci gadi, bet ne vairāk kā 10 gadi."

17 Atbildē uz Tiesas jautājumiem Nīderlandes valdība norāda, ka, tās ieskatā, kasācijas instance nav tā instance, kurā vērtēt, vai pastāv nodarījums, par kuru būtu veicama krimināltiesiskā vajāšana, ja pirmās instances un apelācijas tiesas to nav konstatējušas.

18 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 2.3. punkts. Sprieduma A 45. punktā jautājumā par KMK 201. pantu Tiesa paskaidroja, ka "no šīs tiesību normas izriet, ka informācija, kas ir izmantota muitas deklarācijas noformēšanai, ir jāuzskata par "nepatiesu" [..], ja tās sekas ir tādas, ka pilnībā vai daļēji nav iekasēti likumā noteiktie ievedmuitas nodokļi".

19 KMK 217. pants. Kad maksājamo nodokļu summa sakrita ar muitas deklarācijā norādīto, paziņojums vairs nebija vajadzīgs, jo muitas iestādes jau bija laidušas preces brīvā apgrozībā (skat. KMK 221. panta 2. punktu).

20 Spriedums *Molenbergnatie*, 53. punkts. Toreiz jautājums bija par to, vai paziņojuma statusā ir pieņemams dokuments, kas – atbilstoši tam, kā teikts ceturtajā jautājumā, ko iesniedzējtiesa uzdeva Tiesai un kas ir atreferēts minētā sprieduma 24. punktā, – "[..] nekādā veidā neatsaucas uz [KMK] 221. pantu, ne arī precizē to, ka tā ir paziņošana par muitas nodokļa summu".

21 Turpat, 53. un 54. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts.

22 Spriedums *CEVA*, 47. punkts. Mans izcēlums.

40. "Paziņojumiem", kas minēti gan KMK 221. panta 1. un 3. punktā, gan SMK 22. panta 6. punktā kopsakarā ar tā 103. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ir daudz kas kopīgs. Lai arī tie sakrīt ne visos aspektos [23], tomēr noteiktos apstākļos tos var uzskatīt par līdzvērtīga satura administratīvajiem aktiem – ja pieņem pieeju, ko Tiesa izmantojusi, interpretējot pirmo no šiem pantiem.

41. KMK nebija skaidri paredzēts, ka, pirms pieņemt parādnieka interesēm nelabvēlīgus administratīvus lēmumus, tie ir jādara viņam zināmi. Kā jau esmu izklāstījis, tajā bija tikai noteikts, ka [nodokļu] administrācijai bija attiecīgajā kārtībā jāpaziņo parādniekam maksājamā nodokļa summa, pirms beidzas triju gadu termiņš kopš muitas parāda rašanās dienas.

42. Tiesa tomēr ir atzinusi, ka saskaņā ar KMK iepriekšēja paziņošana bija obligāta [24], jo deva parādniekam iespēju tikt uzklausītam un vienlaikus deva iespēju "ļaut kompetentajai iestādei efektīvi ņemt vērā visu atbilstošo informāciju" [25]. Šis paziņojums, kā jau atgādināju, "pārtrauca" muitas parāda noilguma termiņu [26].

43. Tā kā KMK nebija skaidri noteikts pienākums nosūtīt iepriekšēju paziņojumu parādniekam, tajā nebija aplūkoti arī tādi citi ar to saistītie aspekti kā pasākumi viedokļa paušanai un termiņš tā iesniegšanai. Šie aspekti bija jāreglamentē valsts tiesībās, ievērojot efektivitātes un līdzvērtības principus.

44. SMK jau *expressis verbis* tiek regulēta paziņošana parādniekam, lai tas varētu paust viedokli savu interešu aizstāvībai [27]. Saskanīgi ar Tiesas judikatūru par KMK (un zināmā veidā kontrapunktējot aizstāvības tiesību atzīšanai) [28] SMK 103. panta 3. punkta b) apakšpunkts piešķir šai [nodokļu] administrācijas darbībai iespēju apturēt parāda paziņošanas triju gadu termiņu, kura *dies a quo* sakrīt ar parāda rašanās brīdi. Apturēšana ilgst līdz tā laikposma beigām, kurā parādniekam ir tiesības paust savu viedokli [29], no tā brīža atsākot termiņa rēķināšanu.

45. Citiem vārdiem sakot, SMK 103. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētās apturēšanas rezultātā triju gadu termiņam, kurā kopš muitas parāda rašanās brīža šis parāds ir paziņojams, tiek pieskaitītas vēl trīsdesmit dienas. Tādējādi patiesībā (ļoti īslaicīgi) tiek pagarināts noilguma termiņš, kura beigās [nodokļu] administrācijai zūd tiesības piedzīt muitas parādu [30].

46. Šajā lietā, kā apgalvo iesniedzējtiesa, inspektors 2016. gada 1. jūnijā paziņoja *Jumbocarry* par savu nodomu *a posteriori* piedzīt muitas parādu, piemērojot likmi 12 % apmērā, un deva tai trīsdesmit dienas sava viedokļa paušanai.

23 Tātad tā nav automātiska vai vispārināta pielīdzināšana: šajā ziņā piekrītu Komisijas atbildei uz Tiesas jautājumiem (15. un nākamie punkti). Ierosinu analizēt līdzvērtību *konkrētajā lietā*, ievērojot tās konkrētos apstākļus.

24 Spriedums, 2014. gada 3. jūlijs, *Kamino International Logistics* un *Datema Hellmann Worldwide Logistics* (C-129/13 un C-130/13, EU:C:2014:2041), 28. un nākamie punkti.

25 Turpat, 38. punkts: "Lai nodrošinātu attiecīgās personas vai uzņēmuma efektīvu aizsardzību, šīs normas mērķis ir cita starpā ļaut tiem izlabot kļūdu vai sniegt informāciju par to personisko situāciju, kas veicinātu lēmuma pieņemšanu vai nepieņemšanu, vai to, ka tam būtu noteikts saturs."

26 Spriedums *CEVA*, 47. punkts. Spriedumā tiek runāts par noilguma termiņa "pārtraukšanu", taču, ievērojot kontekstu, runa varētu būt nevis par īstu pārtraukšanu (kas nozīmētu, ka šim termiņam ir jāsākas no jauna), bet gan drīzāk par "apturēšanu". Uz "pārtraukšanu [apturēšanu]" pārsūdzības iesniegšanas dēļ ir atsauce KMK 221. panta 3. punkta formulējumā.

27 Parasti "pirms tāda lēmuma pieņemšanas, kas nelabvēlīgi ietekmētu pieteikuma iesniedzēju, muitas dienesti pieteikuma iesniedzējam dara zināmu pamatojumu, kādēļ tie ir paredzējuši pieņemt šo lēmumu, kā arī dod viņam iespēju noteiktā laikposmā no dienas, kurā viņš saņēmis minēto paziņojumu vai kad uzskata, ka viņš to ir saņēmis, izteikt savu viedokli" (SMK 22. panta 6. punkts). Skat. arī 29. pantu, kad muitas iestādes lēmums ir pieņemts ne pēc attiecīgās personas lūguma.

28 Šādi ir domāts nepieļaut, ka muitas parādam iestājas noilgums tad, ja paziņojums tiek izdarīts gandrīz termiņa beigās. Skat. Komisijas priekšlikuma "Ziņojums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu", dokuments A7-0006/2013, 47. lpp., 62. grozījumu 91. pantā.

29 SMK 24. panta f) punkts atļāva Komisijai pieņemt deleģētos aktus, lai noteiktu 22. panta 6. punkta pirmajā daļā minētā laikposma ilgumu. Deleģētās regulas 2015/2446 8. panta 1. punktā tas bija noteikts 30 dienas.

30 Skat. šo secinājumu 11. zemsvītras piezīmi.

47. Ja notikumu secība būtu šāda, iepriekš citētās judikatūras piemērošana varētu mudināt iesniedzējtiesu izsvērt šādus divus strīdam būtiskus faktorus:

– pirmkārt, to, ka šāda satura paziņojums varēja būt piemērots, lai sniegtu parādniekam pienācīgu informāciju un ļautu viņam, pilnībā apzinoties lietas apstākļus, nodrošināt savu tiesību aizstāvību atbilstoši tam, kā spriedumā *Molenbergnatie* tika interpretēts KMK 221. panta 3. punkts [31];

– otrkārt, to, ka šis paziņojums esot izraisījis – arī saskaņā ar KMK 221. panta 3. punktu, kā to interpretē Tiesa [32], – triju gadu noilguma termiņa, kas rēķināts kopš muitas parāda rašanās dienas, *pārtraukšanu* (vai apturēšanu).

48. Tādējādi triju gadu noilguma termiņu – lai kāds arī būtu piemērojamais Muitas kodekss (KMK vai SMK) – būtu apturējis (vai iespējami pārtraucis) paziņojums, ko inspektors nosūtīja *Jumbocarry* 2016. gada 1. jūnijā, proti, pirms bija pagājuši trīs gadi, kas skaitīti no 2013. gada 4. jūlija – minētā parāda rašanās dienas.

49. Gluži tāpat, ņemot vērā, ka termiņa apturējums ilga līdz tā laikposma beigām, kas parādniekam bija dots viedokļa paušanai, ir ticami [33], ka dienā (2016. gada 18. jūlijā), kad *Jumbocarry* tika paziņots samaksas pieprasījums, vēl nebija pilnībā pagājuši – pat piemērojot KMK – trīs noilguma gadi (pieskaitot apturēšanas laiku), kuru termiņā muitas parāds tiek dzēsts.

B. Pakārtoti – par prejudiciālajiem jautājumiem

50. Katrā ziņā piedāvāšu atbildi uz prejudiciālajiem jautājumiem gadījumā, ja pēc abu iepriekš izklāstīto faktoru analīzes [34] iesniedzējtiesa uzskatīs, ka tai joprojām ir vajadzīga tajos minēto Savienības tiesību normu interpretācija.

1. Pirmais jautājums

51. Iesniedzējtiesa pauž šaubas par tiesiskajām sekām *ratione temporis*, ko rada tās SMK normas, kas saskaņā ar tā 288. panta 2. punktu ir piemērojamas no 2016. gada 1. maija:

– pirmā attiecas uz muitas parāda noilgumu (SMK 103. panta 3. punkta b) apakšpunkts);

– otrā attiecas uz šā parāda dzēšanu (SMK 124. panta 1. punkta ievaddaļa un a) apakšpunkts), kad parādnieks vairs nevar tikt informēts saskaņā ar SMK 103. pantu.

52. Iesniedzējtiesas argumentācijas, kā arī prejudiciālās tiesvedības pušu un personu, kas šajā tiesvedībā iestājušās, argumentu uzmanības centrā bija strīdīgo tiesību normu kvalificējamība par procesuālām vai par materiāltiesiskām normām. Analīzi varētu sākt no šā skatpunkta.

31 Šo secinājumu 38. punkts. Atbildē uz Tiesas jautājumiem Padome arī apliecina šo iespēju konkrētām situācijām (līdz ar to – ne kā vispārpiemērojamu).

32 Šo secinājumu 39. punkts.

33 Kā esmu norādījis šo secinājumu 43. punktā, saskaņā ar KMK noteikt termiņu, kādā paužams viedoklis, bija valsts likumdevēja ziņā, kuram bija jāievēro līdzvērtības un efektivitātes principi.

34 Parlamenta ieskatā, ja tiktu konstatēts kāds no šiem abiem faktoriem, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu kļūtu hipotētisks (Parlamenta atbildes uz Tiesas jautājumiem 12. punkts).

a) Vai piemērojamās tiesību normas ir procesuālas vai materiāltiesiskas, un kāda tam ir nozīme šajā strīdā?

53. Strīda puses un personas, kas iestājušās lietā, norāda uz Tiesas *klasisko* judikatūru, kurā jauno tiesību normu piemērojamība *ratione temporis* gan tādām tiesiskajām situācijām, kas atrodas attīstības gaitā, gan tādām, kas jau ir galīgi nostiprinātas, ir atkarīga no tā, vai tās ir procesuālās vai materiāltiesiskās normas.

54. Saskaņā ar šo judikatūru "procesuālajiem noteikumiem parasti ir jāattiecas uz visām prāvām, kas ir uzsāktas brīdī, kad tie stājas spēkā, atšķirībā no materiālo tiesību normām, kuras parasti interpretē tā, ka tās principā neattiecas uz situācijām, kas izveidojušās pirms to stāšanās spēkā" [35].

55. Savas atziņas par materiāltiesisko normu piemērojamību laikā Tiesa ir izklāstījusi šādi: "Jauna tiesību norma ir piemērojama, sākot no tā tiesību akta stāšanās spēkā, ar ko tā ir ieviesta, un [..], lai gan tā nav piemērojama juridiskajām situācijām, kuras ir radušās un galīgi izveidojušās pirms minētās spēkā stāšanās, tā nekavējoties ir piemērojama attiecībā uz to sekām nākotnē, kā arī jaunām juridiskajām situācijām. Ievērojot tiesību aktu atpakaļejoša spēka aizlieguma principu, citādi var būt tikai tad, ja kopā ar jauno tiesību normu tiek izdotas īpašas normas, kurās ir īpaši paredzēti noteikumi tās piemērošanai laikā." [36]

56. Šī judikatūra [37] pieļauj noteiktas nianses atkarībā no apstākļiem. Proti:

– procesuālās normas parasti ir piemērojamas no dienas, kad tās stājas spēkā;

– savukārt materiāltiesiskās normas neskar juridiskās situācijas, kuras ir galīgi izveidojušās pirms šo tiesību normu stāšanās spēkā, izņemot gadījumus, kad no to formulējuma, mērķa vai struktūras skaidri izriet, ka tām ir piešķirama šāda iedarbība [38];

– kā izņēmumu no šā noteikuma var pieņemt gadījumu, kad "Savienības regula, ar kuru ir paredzēts ieviest muitas nodokļu vēlākas samaksas vispārējo tiesisko regulējumu, ietver gan procesuālās, gan materiālās tiesību normas, kas veido vienotu veselumu, kura īpašie noteikumi attiecībā uz to iedarbību laikā nevar tikt skatīti atsevišķi" [39].

57. Ja tiktu pieņemta pieeja, kura pausta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un prejudiciālās tiesvedības pušu un personu, kas šajā tiesvedībā iestājušās, apsvērumos, būtu jāizvērtē, vai pirmajā jautājumā minētie SMK panti ir procesuālas vai materiāltiesiskas normas.

58. Šā izvērtējuma rezultāts ļautu konstatēt minēto tiesību normu materiāltiesisko raksturu, ja tiktu ņemts vērā spriedumā *Molenbergnatie* Tiesas nospriestais. Saskaņā ar šo spriedumu KMK 221. panta 3. punkts "ir jāuztver kā materiāltiesiska norma" [40].

35 Spriedums *Molenbergnatie*, 31. punkts.

36 Spriedums, 2018. gada 7. novembris, *O'Brien* (C-432/17, EU:C:2018:879), 27. punkts.

37 Tā ir piemērojama gan muitas jomā (skat. it īpaši spriedumus, 1981. gada 12. novembris, *Meridionale Industria Salumi* u.c. (no 212/80 līdz 217/80, EU:C:1981:270), 9. punkts; un 2006. gada 9. marts, *Beemsterboer Coldstore Services* (C-293/04, EU:C:2006:162), 19.–21. punkts), gan citās jomās (skat. citastarp spriedumus, 2002. gada 29. janvāris, *Pokrzeptowicz-Meyer* (C-162/00, EU:C:2002:57), 49. un 50. punkts; 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781), 45. punkts; un 2018. gada 7. novembris, *O'Brien* (C-432/17, EU:C:2018:879), 26. un 27. punkts).

38 Spriedums, 2006. gada 9. marts, *Beemsterboer Coldstore Services* (C-293/04, EU:C:2006:162), 21. punkts; "Kopienu materiālo tiesību normas izņēmuma kārtā var tikt interpretētas tā, ka tās attiecas uz gadījumiem, kas notikuši pirms to stāšanās spēkā, ja no to teksta, mērķa vai uzbūves skaidri izriet, ka tām piemīt šāda iedarbība [skat. spriedumus, 1981. gada 12. novembris, *Meridionale Industria Salumi* u.c. (no 212/80 līdz 217/80, EU:C:1981:270), 9. punkts; 1993. gada 15. jūlijs, *GruSa Fleisch* (C-34/92, EU:C:1993:317) 22. punkts; un 2002. gada 24. septembris, *Falck* un *Acciaierie di Bolzano*/Komisija (C-74/00 P un C-75/00 P, EU:C:2002:524), 119. punkts]".

39 Spriedums, 2015. gada 26. marts, Komisija/*Moravia Gas Storage* (C-596/13 P, EU:C:2015:203), 36. punkts, kurā citēts spriedums, 1981. gada 12. novembris, *Meridionale Industria Salumi* u.c. (no 212/80 līdz 217/80, EU:C:1981:270).

40 Spriedums *Molenbergnatie*, 42. punkts: "[KMK] 221. panta 3. punkts pretēji šī paša panta 1. un 2. punktam ir jāuztver kā materiāltiesiska norma un tādējādi tā nav piemērojama attiecībā uz muitas parādu, kas radies pirms 1994. gada 1. janvāra."

59. Lai kvalificētu šo pantu par materiāltiesisku, nevis procesuālu normu, Tiesa balstījās uz sekām tam, ka (iestādes) nebija triju gadu termiņā paziņojušas parāda summu saistībā ar KMK 233. pantā uzskaitītajiem minētā parāda dzēšanas iemesliem: attiecīgi tā secināja, ka tad, ja iestājas abās tiesību normās paredzētie apstākļi, "iestājas parāda noilgums un [parāds] tiek dzēsts" [41].

60. Lai kāds viedoklis (doktrīnā) būtu pausts par šiem konstatējumiem [42], ir skaidrs, ka Tiesa izvēlējās kvalificēt KMK 221. panta 3. punktu, lasot to kopā ar 233. pantu, par materiāltiesisku normu.

61. Šī kvalifikācija bez lielām grūtībām ir attiecināma arī uz korelatīvo SMK tiesību normu, proti, 103. panta 3. punkta ievaddaļa un b) apakšpunkts, lasot to kopā ar tā paša kodeksa 124. panta 1. punkta ievaddaļu un a) apakšpunktu, saturiski atbilst KMK 221. panta 3. punktam.

62. Līdz ar to no lietas *Molenbergnatie* izrietošās judikatūras piemērošanas rezultātā būtu tā, ka interpretēt lūgtās SMK normas, būdamas materiāltiesiskas, nebūtu piemērojamas muitas parādiem, kas radušies pirms to stāšanās spēkā.

63. Taču aizliegums piemērot jaunas materiāltiesiskas normas faktiem, kas norisinājušies pirms to stāšanās spēkā, darbojas, kad runa ir par "juridiskajām situācijām, kuras ir radušās un galīgi izveidojušās pirms minētās spēkā stāšanās" [43]. Tā tas nav šajā lietā, kur noilguma termiņš vēl nebija beidzies.

64. Kā pareizi norāda iesniedzējtiesa, lietā, kurā tika taisīts spriedums *Molenbergnatie*, parādnieka situācija bija galīgi izveidojusies. Savukārt *Jumbocarry* muitas parādam nebija "iestājies noilgums 2016. gada 1. maijā" [44]. Līdz ar to, tā piebilst, "attiecīgās personas situācija atšķiras no tās, kas aplūkota sprieduma *Molenbergnatie* 41. punktā" [45].

65. No lietas materiālos ietvertajiem datiem var secināt, ka:

– *Jumbocarry* parāds radās 2013. gada 4. jūlijā;

– brīdī – kas atšķiras no SMK stāšanās spēkā –, kad sāka kļūt piemērojams tā 103. un 124. pants (proti, 2016. gada 1. maijā [46]), nebija beidzies minētā muitas parāda triju gadu noilguma termiņš. Minētais termiņš būtu beidzies 2016. gada 4. jūlijā, ja tas nebūtu – kā faktiski notika – ticis apturēts atbilstoši inspektora paziņojumam (2016. gada 1. jūnijā).

66. Īsumā sakot, *Jumbocarry* tiesiskā situācija tās parāda noilguma ziņā vēl nebija galīgi izveidojusies tad, kad Nīderlandes nodokļu administrācija apturēja triju gadu termiņu, 2016. gada 1. jūnijā paziņojot (atbilstoši SMK 22. panta 6. punktam un 103. panta 3. punkta ievaddaļai un b) apakšpunktam) iemeslus, kāpēc tā vēlējās paziņot muitas parādu.

67. Šajos apstākļos uzskatu, ka nav nekas iebilstams pret SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļas un b) apakšpunkta un 124. panta 1. punkta ievaddaļas un a) apakšpunkta piemērošanu. Tāpēc atbildei uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jābūt apstiprinošai.

41 Turpat, 41. punkts.

42 Spriedumā *Molenbergnatie* ir uzskatāmi redzamas grūtības rast s*umma divisio* jeb pamatnošķirumu starp procesuālajām un materiāltiesiskajām normām, kura veikšanai dažkārt netiek ņemta vērā nesaraujamā saite starp tām. Faktiski tas, ko KMK 221. panta 3. punkts tieši regulē, ir paziņojuma parādniekam (*procesuālās*) prasības, kā maksimālais termiņš, kurā šis paziņojums jānosūta, un iesniegtas pārsūdzības apturošā ietekme, pat ja šādai paziņojuma nesavlaicīgai nosūtīšanai ir (*materiāltiesiskas*) sekas – muitas parādam iestājas noilgums.

43 Skat. šo secinājumu [55]. punktu.

44 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 4.4.3. punkts.

45 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 4.4.3. punkts *in fine*.

46 Skat. SMK 288. pantu, kas citēts šo secinājumu 11. punktā.

68. Šo pašu risinājumu apstiprina konverģējošie kritēriji, kuri izriet no spriedumiem *Taricco I* un *Taricco II*. Uz pirmo no šiem spriedumiem ir atsaucies Parlaments savos rakstveida apsvērumos, un strīdā iesaistītās puses un citas personas, kas iestājušās prejudiciālajā tiesvedībā, varēja pēc Tiesas lūguma sniegt apsvērumus par abu spriedumu ietekmi.

b) Kāda nozīme šajā lietā ir spriedumiem "Taricco I" un "Taricco II"?

69. Krimināltiesību doktrīnā viena no tradicionāli apspriestajām problēmām ir bijusi tā, ka ar jaunu likumu tiek pagarināti noilguma termiņi noziedzīgajiem nodarījumiem, pirms iestājas noilgums, kāds bija piemērojams šo nodarījumu izdarīšanas brīdī [47].

70. Grūtības ir radušās, šo pagarinājumu izvērtējot no krimināltiesību normu *reformatio in peius* aizlieguma vispārējā principa viedokļa. Šāds aizliegums ir noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 49. panta 1. punktā.

71. Divās šajā jautājumā pretmetīgajās tēzēs no pretējām pozīcijām tiek apgalvots: a) ka noilgumu, kas iestājies pirms jaunā likuma stāšanās spēkā, regulē agrākais likums (*tempus regit actum*); un b) ka nekas neliedz likumdevējam pagarināt noilguma termiņu, taču jaunais (par iepriekšējo ilgākais) termiņš būtu piemērojams tikai tiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuriem vēl nav iestājies noilgums saskaņā ar agrāko likumu [48].

72. Lai atbildētu uz vienu no prejudiciālajiem jautājumiem lietā *Taricco I*, Tiesa pamatojās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. pantu, kurā ir nostiprinātas tiesības, kuras atbilst Hartas 49. pantā garantētajām.

73. Saskaņā ar minēto judikatūru Tiesa atzina, ka "noilguma termiņa pagarināšana un tā tūlītēja piemērošana neapdraud minētās konvencijas 7. pantā garantētās tiesības, jo šo tiesību normu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to netiek pieļauta noilguma termiņu pagarināšana, ja attiecībā uz apsūdzētajiem nodarījumiem nekad nav iestājies noilgums" [49].

74. Ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] secinājumos lietā *Taricco I* pauda tādu pašu viedokli: "Var mainīties laika ietvars, kurā var notikt noziedzīga nodarījuma kriminālizmeklēšana, arī pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, kamēr nav iestājies noilgums." [50]

75. Spriedumā *Taricco II* šis viedoklis tika apstiprināts, atzīstot par pieņemamu, ka valsts likumdevējs "pagarina noilguma termiņu ar tūlītēju piemērošanu, ieskaitot pārkāpumus, par kuriem persona tiek apsūdzēta un par kuriem noilgums vēl nav iestājies". Tiesa piebilda, ka šāds pagarinājums "principā neapdraud noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu (šajā nozīmē skat. spriedumu *Taricco [I]*, 57. punkts, un šajā punktā minēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru)" [51].

47 Problēma vēl jo vairāk saasinājās tajos gadījumos, kad noziegumi, kuriem agrāk bija paredzēts noilgums, saskaņā ar jaunajiem likumiem tika atzīti par tādiem, kuriem nav piemērojams nekāds noilguma termiņš.

48 Parasti tiek pieņemts, ka jaunajā likumā paredzētos termiņus nevar piemērot, ja (vecie) termiņi jau ir beigušies.

49 Sprieduma *Taricco I* 57. punkts. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, uz kuru ir atsauce šajā punktā, ietver spriedumus *Coëme* un citi pret Beļģiju, Nr. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 un 33210/96, 149. punkts, ECT, 2000-VII; *Scoppola* pret Itāliju (Nr. 2), Nr. 10249/03, 110. punkts un tajā minētā judikatūra, 2009. gada 17. septembris; un *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos* pret Krieviju, Nr. 14902/04, 563., 564. un 570. punkts un tajos minētā judikatūra, 2011. gada 20. septembris.

50 Ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumi (C-105/14, EU:C:2015:293), 120. punkts. Šīs tēzes pamatojumam viņa izdarīja šādu atsauci: " 2000. gada 22. jūnija spriedums *Coëme* u.c./Beļģija (iesniegums Nr. 32492/96 u.c., *Recueil des arrêts et décisions* 2000-VII, 149. punkts)".

51 Sprieduma *Taricco II* 42. punkts.

76. Valsts tiesiskais regulējums, par ko bija spriedumi *Taricco I* un *Taricco II*, patiešām atšķiras no šajā lietā aplūkotā. Minētajās lietās bija nevis noilguma termiņa par noziedzīgiem nodarījumiem jauns pagarinājums vārda tiešā nozīmē, bet gan tā maksimālā laikposma samazinājums, kurā šo termiņu var pārtraukt [52], kā rezultātā tika "neitralizēta noilguma pārtraukšanas iemesla iedarbība laikā" [53].

77. Patiesība ir arī tas, ka Tiesa, saņēmusi *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lietā *Taricco II* strīdīgos tiesību aktus skatīja citā, no spriedumā *Taricco I* izmantotās atšķirīgā perspektīvā, proti:

– spriedumā *Taricco I* tā analizēja Itālijas tiesas pienākumu atturēties piemērot kādā krimināprocesā par noziedzīgu rīcību saistībā ar pievienotās vērtības nodokļa piedzīšanu vairākas valsts tiesību normas par noziedzīgo nodarījumu noilguma pārtraukšanu, kas apvienojumā ar minētajā dalībvalstī raksturīgo tiesvedību ilgumu praktiski izraisīja šo noziedzīgo nodarījumu izdarītāju nesodāmību, kaitējot Savienības finanšu interesēm;

– spriedumā *Taricco II* tā niansēja spriedumā *Taricco I* konstatēto [54], analizējot pienākumu nepiemērot valsts tiesību normas par noilgumu (kurām, *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) ieskatā, Itālijā ir materiāltiesisks raksturs) [55] saistībā ar noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu [56]. Tā arī skaidroja, kāda ir likumdevēja un krimināltiesas loma tādas situācijas novēršanā, kurā valsts tiesiskais regulējums neatbilst no Savienības finanšu interešu aizsardzības izrietošajām prasībām iedarbīgu, samērīgu un atturošu sankciju piemērošanas ziņā.

78. Tomēr manāmās atšķirības starp abiem minētajiem spriedumiem neskar to, par ko ir strīds šajā lietā, proti, vai ir spēkā jauna – par agrāko ilgāka – noilguma termiņa tūlītēja piemērošana nodarījumiem, kuriem vēl nav iestājies noilgums.

79. Par šo specifisko jomu abos spriedumos valda vienprātība, proti, sprieduma *Taricco II* 42. punktā ir bez atrunām pārņemta sprieduma *Taricco I* 57. punktā izklāstītā atziņa, kā arī spriedumā *Taricco I* minētā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra.

80. Ja ir iespējams, ka jauna tiesību norma ar tūlītēju iedarbību pagarina noilguma termiņu noziedzīgiem nodarījumiem, kuriem vēl nav iestājies noilgums, tad *a fortiori* ir iespējams uz ierobežotu laiku apturēt muitas parāda (kas pēc sava rakstura nav sankcija) noilguma termiņu, pirms ir pagājuši trīs gadi, kuriem saskaņā ar agrāko tiesisko regulējumu ir jāpaiet, lai uzskatītu, ka tam ir iestājies noilgums [57].

52 Minētā termiņa *pārtraukšana*, kas juridiski atšķiras no tā *apturēšanas*, saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem nozīmēja, ka termiņu sāk skaitīt no jauna kopš dienas, kad tas tika pārtraukts. Pārtraukuma periods tomēr nevarēja pārsniegt pusi no (absolūtā) noilguma termiņa saskaņā ar Krimināllkodeksa 161. pantu: šā kodeksa grozījumos ar Likumu Nr. 251/2005 bija pieņemts, ka pārtraukuma maksimālais laikposms ir viena ceturtdaļa no visa laikposma. Šā leģislatīvā grozījuma sekas bija tādas, ka – it īpaši sarežģītu noziegumu izmeklēšanā, kad vajadzīga padziļināta izmeklēšana –, lai gan noilguma termiņš pirms Likuma Nr. 251/2005 un pēc tā pieņemšanas bija tāds pats, tiesvedību izraisītā pārtraukšana to ievērojami samazināja, tā rezultātā veicinot nesodāmību. Tāpēc iesniedzējtiesa apgalvoja, ka 2005. gadā Krimināllkodeksa 161. panta otrajā daļā izdarītie grozījumi, "pēc noilguma pārtraukšanas atļaujot pagarināt noilguma termiņu tikai par ceturtdaļu no tā sākotnējā ilguma, faktiski nozīmē noilguma nepārtraukšanu vairumā krimināllietu" (sprieduma *Taricco I* 23. punkts).

53 Spriedums *Taricco I*, 46. punkts.

54 Spriedumā *Taricco I* ir konstatēts, ka valsts noteikumi par noilgumu bija tādi, ka to rezultātā valsts tiesībās paredzētie pasākumi krāpšanas un citādas nelikumīgas rīcības, kas apdraud Savienības finanšu intereses, apkarošanai nevarēja tikt uzskatīti par efektīviem un atturošiem no šādas rīcības. Tāpēc valsts tiesa drīkstēja nepiemērot minētās valsts tiesību normas, ja tas būtu vajadzīgs Savienības tiesību pilnīgas efektivitātes nodrošināšanai (47. un 49. punkts).

55 Spriedums *Taricco II*, 27. punkts.

56 *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) uzsvēra, ka "Tiesa spriedumā *Taricco [I]* ir izteikusies par jautājumu par šajā spriedumā minētā noteikuma saderību ar [..] Hartas [..] 49. pantu tikai un vienīgi saistībā ar atpakaļejošā spēka aizlieguma principu[, tomēr tā] neesot vērtējusi citu noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principa aspektu, proti, prasību, saskaņā ar kuru tiesiskajam regulējumam par sodu sistēmu ir jābūt pietiekami precīzam" (sprieduma *Taricco II* 19. punkts).

57 Analogu viedokli pauž Parlaments, apgalvodams, ka sprieduma *Taricco I* 54.–57. punkts ir piemērojams šajā lietā: "no tiesiskās paļāvības principa izrietošās prasības krimināllietās ir stingrākas nekā administratīvajās lietās, kur ietilpst arī muitas parāda piedziņa" (tā rakstveida apsvērumu 42. punkts). Šim vērtējumam piekrīt arī Nīderlandes valdība savā atbildē uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem (5. un 6. punkts).

2. Otrais prejudiciālais jautājums

81. Otrais prejudiciālais jautājums ir noformulēts kodolīgi. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tad, "ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša", SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļas un b) apakšpunkta un 124. panta 1. punkta ievaddaļas un a) apakšpunkta piemērošana ir saderīga ar tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principiem.

82. Parlaments iestājās šajā tiesvedībā, jo uzskatīja, ka ar otro jautājumu iesniedzējtiesa "šķiet"– lai arī ne skaidri izteikti – apšaubām abu pirmajā jautājumā minēto SMK pantu spēkā esamību [58].

83. Tomēr nedomāju, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu formulējums dotu pamatu uzskatīt, ka otrajā jautājumā ir paustas šaubas par minēto Savienības tiesību normu spēkā esamību. Iesniedzējtiesa nevis apšauba abstrakti šo normu spēkā esamību, bet gan to piemērojamību laikā kādā konkrētā situācijā. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu beigās tā patiešām norāda uz SMK 103. panta 3. punkta nepiemērojamību, taču tā to dara drīzāk šīs lietas konkrēto apstākļu kontekstā.

84. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu atsauce uz tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principiem ir pamatota ar to, ka "varētu apgalvot", ka muitas parāda rašanās dienā (2013. gada 4. jūlijā) "attiecīgajai personai nebija skaidrs un paredzams, ka muitas tiesību akti varētu tikt grozīti jautājumā par piedziņu un noilgumu [..]" [59].

85. Tomēr iesniedzējtiesa atzīst, ka, pieņemot SMK 22. panta 6. punktu un 29. pantu, Savienības likumdevējs ir nostiprinājis parādnieka tiesisko situāciju, apveltot to ar tiesībām paust savu viedokli noteiktā laikposmā [60]. Šo tiesību normu sasaiste ar noilguma termiņa apturēšanu uz laiku, kas atvēlēts viedokļa izteikšanai, parādnieka situāciju nepasliktina tik lielā mērā, ka SMK 103. panta 3. punkts būtu jāatstāj bez piemērošanas [61].

86. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "tiesiskās drošības princips prasa, lai tiesību normas būtu skaidras un precīzas un to iedarbība būtu paredzama, lai tādējādi ieinteresētās personas varētu novērtēt savu juridisko situāciju un attiecības, ko regulē Savienības tiesības" [62].

87. Attiecībā uz tiesībām pretendēt uz tiesiskās paļāvības aizsardzību Tiesa ir atzinusi, ka tās attiecas "uz ikvienu privātpersonu, kas ir situācijā, no kuras izriet, ka [..] administrācija tai ir radījusi pamatotas cerības. Par solījumiem, kas varētu radīt šādas cerības, [..] ir uzskatāma konkrēta, beznosacījumu un saskaņota informācija no pilnvarotiem un ticamiem avotiem. Turpretim neviens nevar atsaukties uz šī principa neievērošanu, ja administrācija viņam nav sniegusi konkrētus solījumus" [63].

88. Pirmkārt, neviens no šiem principiem neuzliek pienākumu saglabāt valsts tiesisko regulējumu nemainīgu laikā. Turklāt paļaušanās uz to, ka tiesību aktos netiks izdarīti grozījumi, ir īpaši nepamatota tādā jomā kā muitas joma, kurā ir jāveic pastāvīgi pielāgojumi [64]. Labs piemērs tam ir virkne KMK secīgo grozījumu kopš tā pieņemšanas 1992. gadā līdz tā atcelšanai ar Regulu Nr. 952/2013. SMK pieņemšana tika pamatota ar nepieciešamību "ņemt vērā Savienības tiesību aktu attīstību" [65].

58 Tā rakstveida apsvērumu 2. punkts.

59 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 4.7.2. punkts.

60 Deleģētās regulas 2015/2446 8. panta 1. punktā ir noteikts, ka tas ilgst 30 dienas.

61 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 4.7.3. punkts.

62 Spriedums, 2019. gada 3. decembris, Čehijas Republika/Parlaments un Padome (C-482/17, EU:C:2019:1035), 148. punkts.

63 Turpat, 153. punkts.

64 Tā to atgādina Padome savos rakstveida apsvērumos, 46. punkts.

65 SMK 2. apsvērums.

89. Otrkārt, runājot par tiesiskās paļāvības aizsardzību iepriekš izklāstītajā nozīmē, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nekādas informācijas, kas liecinātu, ka Nīderlandes nodokļu administrācija jebkad būtu sniegusi *Jumbocarry* kādas "konkrētas garantijas" jautājumā par muitas parāda piedziņu.

90. Treškārt, tiesiskās drošības princips neizslēdz, ka tiesību normas ir jāinterpretē gadījumos, kad to satura izpratnē rodas grūtības, kuras izraisa šaubas to adresātiem vai piemērotājiem, proti, tieši tālab, lai kliedētu šīs šaubas, ir izveidots LESD 267. pantā paredzētais tiesiskās sadarbības mehānisms.

91. Ceturtkārt, SMK jaunā 103. panta 3. punkta ievaddaļas un b) apakšpunkta ieviešana patiesībā neizraisa izmaiņas salīdzinājumā ar agrāko normatīvo situāciju. Tas ir darīts drīzāk tālab, lai nostiprinātu administratīvo iestāžu pienākumu, kas – atbilstoši Tiesas judikatūrā noteiktajam [66] – jau bija pastāvējis saskaņā ar KMK, un īstenošanas tiesiskais regulējums bija valsts likumdevēja ziņā, jo Savienības likumdevējs tam nebija pievērsis īpašu uzmanību.

92. Šajā lietā runa var būt nevis par parādnieka tiesībām uz to, ka muitas parāds automātiski un nenovēršami tiks dzēsts trīs gadus pēc tā rašanās, bet gan par paļaušanos, ka tas tā notiks pat saskaņā ar KMK noteikumiem, kas bija spēkā parāda rašanās brīdī.

93. Kā jau teicu, bija nevis šādas tiesības, bet gan paļaušanās uz to, ka pēc triju gadu termiņa beigām iestāsies noilgums, ja vien šis termiņš netiks apturēts vai nu tāpēc, ka ir iesniegta pārsūdzība, vai tāpēc, ka, kamēr vēl nav pieņemts lēmums par muitas parāda piedziņu, administratīvā aktā tiek paziņots par nodomu to darīt.

94. Kā apgalvoja Nīderlandes valdība [67], muitas parāda dzēšanas brīdis nevarēja pilnīgi droši tikt noteikts jau iepriekš, kamēr bija spēkā KMK, jo triju gadu termiņa apturēšanas iespēja bija paredzēta KMK 221. panta 3. punktā, ja tiek iesniegta pārsūdzība saskaņā ar tā 243. pantu [68].

95. Interpretācija, ko Tiesa sniegusi par šo 221. panta 3. punktu, ļauj secināt, ka arī KMK spēkā esamības laikā [nodokļu] administrācijas paziņojums pārtrauca (ar attiecīgo ietekmi uz noilgumu) triju gadu termiņu muitas parāda paziņošanai [69].

96. Piektkārt, kā pareizi uzsver iesniedzējtiesa, noilguma termiņa pagarināšana, ko izraisa no SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļā un b) apakšpunktā paredzētās paziņošanas izrietošā šā termiņa apturēšana, ir tieši saistīta ar parādniekam doto iespēju tikt uzklausītam, pirms muitas iestāde pieņem viņa interesēm nelabvēlīgu lēmumu.

97. Šis noteikums rada līdzsvaru starp parādnieka tiesībām tikt uzklausītam un Savienības finanšu interesēm. Šāda līdzsvara nepieciešamība arī nav SMK jaunums, un kārtība, kurā administratīvs [nodokļu] administrācijas paziņojums aptur noilguma termiņu, pastāvēja arī agrāk.

98. Sestkārt, kaut gan noilguma termiņa pagarināšana parādniekam nosūtītā paziņojuma izraisītās apturošās ietekmes rezultātā varētu tikt kvalificēta kā "jaunums" salīdzinājumā ar KMK režīmu, kas bija spēkā 2013. gada 4. jūlijā (kad radās *Jumbocarry* parāds), SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļas un b) apakšpunkta tūlītēja piemērojamība no 2016. gada 1. maija arī neapdraudētu tiesisko drošību jautājumā par piemērojamām tiesību normām.

66 Skat. korelatīvo KMK pantu interpretāciju spriedumos *Molenbergnatie* un *CEVA*, kas minēti šo secinājumu 38. un nākamajos punktos.

67 Tās rakstveida apsvērumu 58. punkts.

68 Atbilstoši KMK 243. panta 1. punkta pirmajai daļai "ikvienai personai ir tiesības pārsūdzēt muitas dienestu lēmumu, kas attiecas uz tiesību aktu muitas jomā piemērošanu un viņu skar tieši un individuāli".

69 Šo secinājumu 39. punkts.

99. Kāds rūpīgs ar muitas jautājumiem strādājošs subjekts varētu zināt, kā Tiesa interpretējusi procesuālo normu piemērojamību laikā, kā arī materiāltiesisko normu piemērojamību attiecībā uz vēl nenostiprinājušos tiesisko situāciju ietekmi nākotnē. Šī judikatūra ir pastāvīga, un tās pirmsākumi muitas jomā ir meklējami 1981. gadā [70].

100. Visbeidzot, SMK 103. panta 3. punkta ievaddaļas un b) apakšpunkta tūlītēja piemērojamība ļauj vienādi izturēties pret ikvienu importētāju, kura parāds noilguma dēļ nav dzēsts dienā, kad SMK kļūst pilnībā piemērojams, neatkarīgi no tā, vai šis parāds būtu radies pirms vai pēc minētās dienas. Kopš 2016. gada 1. maija visiem ir tiesības tikt uzklausītiem SMK 22. panta 6. punktā paredzētajā situācijā, vienādi ilgā un vienādi aprēķinātā laikposmā.

V. Secinājumi

101. Ievērojot izklāstīto, ierosinu Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, 103. panta 3. punkta ievaddaļa un b) apakšpunkts un 124. panta 1. punkta ievaddaļa un a) apakšpunkts ir piemērojami muitas parādam, kas radies pirms 2016. gada 1. maija un kura noilguma termiņš minētajā datumā vēl nebija beidzies, un ar šādu piemērošanu netiek pārkāpti tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi.

70 Spriedums, 1981. gada 12. novembris, *Meridionale Industria Salumi* u.c. (no 212/80 līdz 217/80, EU:C:1981:270).